

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

10.2.e

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Topsectoren en
Industriebeleid

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

10.2.e

Datum - 02 HAART 2022

Betreft Besluit op Web-verzoek inzake de in Nederland gevestigde defensie-
en veiligheidsgerelateerde industrie deelbesluit 2

T +31 (0)6 10.2.e

@minezk.nl

Geachte 10.2.e

Met uw brief van 24 juni 2019, ontvangen op 25 juni 2019 en geregistreerd met kenmerk 19153956, heeft u namens 10.2.e, met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: de Wob) verzocht om documenten betreffende de in Nederland gevestigde defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie betreffende de periode van 1 januari 2013 tot 24 juni 2019 (hierna: het Web-verzoek).

Ons kenmerk

DGBI-TOP / 22025109

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Deelbesluiten inzake het Wob-verzoek, procesverloop

Op basis van de met u overeengekomen zoekopdrachten in het archiefsysteem is in 2020 het zoekresultaat ontstaan, bestaande uit 2304 documenten. Ook is in 2020, in een bespreking met u, een overzicht gedeeld, de overzichtslijst, met de titels van deze documenten. Op het moment dat deze bespreking plaatsvond was Ele inhoudelijke beoordeling van de stukken (documenten of bijlagen bij documenten) op grond van de Wob, of in relatie tot internationale verdragsregels, niet uitgevoerd.

Met deelbesluit 1, d.d. 30 december 2020 en kenmerk 20280785, heb ik u geïnformeerd over mijn beslissingen tot openbaarmaking betreffende 1168 stukken (documenten of bijlagen bij documenten). Een chronologisch overzicht van het procesverloop en de voorbereidingshandelingen treft u aan in bijlage 2 bij dit besluit.

Met voorliggend deelbesluit beslis ik ten aanzien van openbaarmaking van 1755 stukken (documenten of bijlagen bij documenten). Momenteel tref ik voorbereidingen voor het deelbesluit over de resterende stukken in het zoekresultaat. Voor een groot deel van deze resterende stukken zal ik zienswijzen op mijn voornemen tot openbaarmaking vragen. Ik zal u het derde deelbesluit en de daarmee gemoeide openbaar te maken stukken zo spoedig mogelijk doen toekomen.

Wettelijk kader van het Wob-verzoek

Ingevolge artikel 3, vijfde lid van de Wob, wordt het Wob-verzoek ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11 van de Wob. Immers, het recht op openbaarmaking op grond van de Wob dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe, waardoor er ten aanzien van de openbaarheid geen onderscheid kan worden gemaakt naar gelang de persoon of de bedoeling of belangen van de verzoeker. Indien ik aan u de betreffende stukken verstrek, moet ik deze ook aan anderen geven indien zij daarom verzoeken.

DGBI-TOP / 2202s109

De belangenafweging in relatie tot de Wob

De door mij uitgevoerde belangenafweging voor openbaarmaking van stukken inzake het Wob-verzoek is, overeenkomstig artikel 3, vijfde lid van de Wob, betrokken op enerzijds het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie en anderzijds het vertrouwelijkheidsbelang in deze stukken te beschermen met de weigeringsgronden die de Wob hiervoor biedt.

Leeswijzer

Dit deelbesluit is als volgt opgebouwd:

- Onder 1 geef ik een toelichting op de informatie in de stukken onder dit Wob-verzoek;
- Onder 2 geef ik, in samenhang met bijlage 3, aan welke stukken uit het zoekresultaat buiten de reikwijdte van het Wob-verzoek vallen;
- Onder 3 geef ik, in samenhang met bijlage 4, aan welke stukken reeds openbaar zijn;
- Onder 4, 5, 6 en 7 deel ik met u informatie en mijn overwegingen inzake enkele thematische verzamelingen van stukken in het zoekresultaat. Eén van de thematische verzamelingen betreft de stukken inzake de Medefinancieringsovereenkomst F-35. De inventarislijst met de titels van de stukken die betrekking hebben op deze overeenkomst deel ik met u door middel van bijlage 5 bij dit deelbesluit;
- Onder 8 geef ik u mijn besluit en, indien van toepassing, mijn afwegingsgronden ten aanzien van openbaarmaking van de overige stukken of delen van stukken in dit deelbesluit. De titels van de stukken en de specifieke gronden van mijn besluit deel ik met u door middel van bijlage 6 bij dit deelbesluit. Bijlage 7 bij dit deelbesluit bevat de bundel met de stukken die ik (deels) openbaar maak.
Ook heb ik onder punt 8 van dit deelbesluit mijn aanbod aan u opgenomen om een informeren gesprek te voeren met mijn medewerkers over de activiteiten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat in relatie tot de bedrijven in de Nederlandse Defensie Technologische & Industriële Basis (NL-DTIB).
- Bijlage 1 bij dit deelbesluit bevat de relevante artikelen uit de Wob. Bijlage 2 geeft een overzicht van het procesverloop en de status van de voorbereidingshandelingen bij dit deelbesluit.

1. Toelichting op de informatie in de stukken

Het Wob-verzoek is gericht op openbaarmaking van stukken bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) over de in Nederland gevestigde defensie-

en veiligheidsgerelateerde industrie. Op basis van het kabinetsbeleid, dat onder meer is uiteengezet in de Defensie Industrie Strategie (DIS)¹ en ook in de Kamerbrief 'Visie op de toekomst van de industrie in Nederland'² d.d. 30 oktober 2020, heeft EZK hierin een belangrijke rol, hetgeen overigens ook het grote aantal stukken in antwoord op uw Wob-verzoek verklaart. In de onderstaande paragrafen wordt kort uitgewerkt hoe de DIS-doelstellingen, de rol van EZK en het beleidsinstrumentarium zich verhouden tot de informatie in de stukken in het Wob-verzoek.

De Defensie Industrie Strategie (DIS) in relatie tot de NL-DTIB

De Defensie Industrie Strategie (DIS) benoemt als beleidsdoelstellingen het beschermen, versterken en (internationaal) positioneren van de defensie- en veiligheidsindustrie om daarmee bij te dragen aan de bescherming van de wezenlijke belangen van nationale veiligheid. De DIS bevat ook een uiteenzetting van het beleidsinstrumentarium, beredeneerd vanuit de belangen van de soevereine staat, die vanwege de uitvoering van haar grondwettelijke taken, een krijgsmacht vereist. Ten behoeve van de inzetbaarheid, inzetgereedheid en het voortzettingsvermogen van de krijgsmacht is een defensie- en veiligheidsindustrie benodigd. In de DIS zijn de benodigde kennis- en technologiegebieden en ook de benodigde industriële capaciteiten geïdentificeerd die zoveel als mogelijk nationaal verankerd moeten worden om een bepaalde mate van strategische autonomie te realiseren en daarmee bij te dragen aan de bescherming van de wezenlijke belangen van nationale veiligheid. Meer specifiek laat strategische autonomie zich omschrijven als gegarandeerde toegang tot en beschikbaarheid van (internationale) kennis, rechten, mensen en middelen die noodzakelijk zijn om operationele relevantie en inzetbaarheid van de krijgsmacht te garanderen, ongeacht de coalitie waarbinnen inzet plaatsvindt. De benodigde industriële capaciteiten worden aangeduid als de Nederlandse Defensie Technologische & Industriële Basis (NL-DTIB).

Instandhouding van de NL-DTIB draagt daarmee bij aan de realisatie van een bepaalde mate van strategische autonomie op nationaal niveau en tevens op Europees en internationaal niveau. Bij het ontbreken van een NL-DTIB zou Nederland volledig afhankelijk zijn van de kennis en productie- en onderhoudscapaciteiten van leveranciers die onder controle staan van andere, al dan niet bevriende, mogendheden.

De NL-DTIB in relatie tot het beleidsinstrumentarium van EZK

De defensie- en veiligheidsgerelateerde markten binnen de Europese Unie, en ook daarbuiten, kenmerken zich door gesloten, veelal nationale markten, wat leidt tot een ongelijk speelveld. Immers, de *Original Equipment Manufacturers* (OEM's) van defensiesystemen bevinden zich in Europa vooral in het Verenigd Koninkrijk (non-EU), Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje en Zweden. Ook de toeleveranciersketens van deze OEM's hebben overwegend een gesloten en nationaal karakter.

¹ Zie https://www.defensie.nl/binaries/defensie/stukken/beleidsnota-s/2018/11/15/defensie-industrie-strategie/WEB_Nota+Defensie+Industrie+Strategie.pdf

² Zie <https://www.rijksoverheid.nl/stukken/kamerstukken/2020/10/30/visie-op-de-toekomst-van-de-industrie-in-nederland>

De middelgrote en kleinere EU-lidstaten, waaronder Nederland, beschikken over een bescheidenere defensie- en veiligheidsindustrie die moeilijk toegang krijgt tot de toeleveranciersketens van de grote Europese en Amerikaanse OEM's. DGBI-TOP / 2202s109

Ter behoud van een zekere mate van strategische autonomie wil het ministerie van Defensie bij de aanschaf van materieel natuurlijk het beste product voor de beste prijs, maar ook een product dat een zo groot mogelijke betrokkenheid van het Nederlandse bedrijfsleven oplevert. Echter, de directe opdrachten van het ministerie van Defensie aan bedrijven in de NL-DTIB zijn onvoldoende om de NL-DTIB in stand te houden en te ontwikkelen. Om de NL-DTIB op een, mede voor strategische autonomie, gewenst niveau te houden of krijgen, wordt daarom een breed beleids- en uitvoeringsinstrumentarium ingezet, waaronder het Industriële Participatiebeleid: Voor de aankopen die het ministerie van Defensie doet in het buitenland, wordt - kort gezegd - met de buitenlandse leverancier een industriële participatie overeenkomst gesloten. Op grond van deze overeenkomst bindt het buitenlandse bedrijf zich om veiligheidstechnologische opdrachten voor producten of diensten bij bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB te plaatsen, in het bijzonder bij bedrijven of kennisinstellingen in de prioritaire technologiegebieden van de NL-DTIB.

Samenwerkingen op grond van industriële participatie leiden tot kansrijke producten voor de export, en dragen daarmee ook bij aan het economisch vermogen van Nederland. Zo is Nederland wereldwijd een van de koplopers op het terrein van radar- en sensortechnologie. Ook op andere terreinen onderscheidt Nederland zich door innovatieve toepassingen en high tech-oplossingen, maar belangrijker, het Industriële Participatiebeleid draagt rechtstreeks bij aan de veiligheid van Nederland.

Industriële participatie dient dus primair het veiligheidsbelang van Nederland door bij te dragen aan de invulling van de eigen verantwoordelijkheid voor de nationale veiligheid. Het Commissariaat Militaire Productie(CMP), onderdeel van mijn organisatie, geeft uitvoering aan het industriële participatiebeleid en ook aan de uitvoering van andere beleidsinstrumenten, waaronder ook de Medefinancieringsovereenkomst F-35. Vanuit deze uitvoeringsrol ontstaan veel internationale contacten en heel veel stukken die raken aan de wezenlijke belangen van nationale veiligheid van de Nederlandse staat, van lidstaten en bevriende staten. Ook bevatten de stukken concurrentiegevoelige informatie.

De verificatie van de uitvoering van het beleidsinstrumentarium

Ten overvloede benadruk ik dat informatie over de veiligheidstechnologische capaciteiten van de krijgsmacht of over de bedrijven in de NL-DTIB, zoals die bijvoorbeeld besloten ligt in veel van de stukken zoals ik die onder mij heb, uitsluitend bijdraagt aan het behoud van de nationale veiligheid zolang er beperkingen zijn aan de openbaarheid van deze informatie. Beperkingen aan openbaarheid staan vaak op gespannen voet met het publieke belang van transparantie in bestuursvoering, waarvoor in het geval van de uitvoering van het industriële participatiebeleid, extra verificatieprocessen zijn ingericht. Over deze verificatieprocessen het volgende: Met een jaarlijkse rapportage door de Auditdienst Rijk word ik geïnformeerd over de uitvoering van het IP-beleid. Aan de hand van een algehele cijfermatige en procedurele controle laat ik de actuele verplichtingen en de gerealiseerde industriële participatie vaststellen. De verificatie richt zich onder meer op de juistheid van de classificatie van claims van

buitenlandse bedrijven. Met een tweejaarlijkse rapportage verantwoord ik de uitvoering, de inspanningen en de resultaten van het Industrieel Participatiebeleid. De rapportages zijn als Kamerstukken onder dossiernummer 26231 geregistreerd. De rapportage aan de Tweede Kamer kent een gedetailleerde bijlage over industriële participatie die uitsluitend voor Kamerleden ter vertrouwelijke inzage is. Immers, vertrouwelijkheid op detailniveau van veiligheidstechnologische informatie wordt ook door de Kamer gezien als noodzakelijke voorwaarde om te beschermen wat ons dierbaar is. In deze vertrouwelijke bijlage wordt een kwantitatief overzicht gegeven van de gedetailleerde invulling van lopende overeenkomsten, nieuwe overeenkomsten en afgedane overeenkomsten. Ook wordt een toelichting gegeven op enkele van de in het betreffende jaar gerealiseerde projecten.

DGBI-TOP / 2202s109

Dit deelbesluit in relatie tot de thematisch verbanden tussen de stukken

Op basis van de met u overeengekomen zoekopdrachten in het archiefsysteem is in 2020 een verzameling van 2304 documenten, het zoekresultaat, ontstaan. In het zoekresultaat zijn deelverzamelingen van documenten of bijlagen bij deze documenten te onderscheiden die inhoudelijk een thematisch gedeeld verband hebben. Binnen zo'n deelverzameling, bijvoorbeeld de deelverzameling van stukken die betrekking hebben op industriële participatie overeenkomsten, is het juist het thematische verband tussen de stukken, dat zichtbaar wordt als bijvoorbeeld alle informatie uit de stukken over industriële participatie met elkaar wordt gecombineerd, dat extra informatie geeft over de veiligheidstechnologische kennis en de veiligheidstechnologische capaciteiten van de krijgsmacht, de krijgsmachten van lidstaten en bevriende staten, en van de Nederlandse defensie- en veiligheidsindustrie.

De som van de informatie van de stukken in zo'n thematische deelverzameling bij elkaar genomen is daardoor groter dan de som van de informatie van de individuele stukken. De mogelijkheid tot rubricering van de stukken op een thematisch gedeeld verband tussen de stukken maakt daarom deel uit van mijn overweging.

Een deelverzameling van stukken heeft direct of indirect betrekking op communicatie met de NAVO. Bij de stukken die direct betrekking hebben op communicatie met de NAVO speelt de NAVO-veiligheidsrubricering en het NAVO-openbaarmakingsregime dat uitgaat van geheimhouding, tenzij..., mee in de overweging tot openbaarmaking.

Ook weeg ik mee dat stukken zelfstandig leesbaar zijn als ik de gegevens hieruit heb verwijderd op de gronden van de Wob die mij hiertoe ter beschikking staan. Als ik vind dat zelfstandige leesbaarheid van het document vervalst, dan verstrek ik het document niet.

In het wettelijke kader van de Wob, en bezien tegen een nadere uitwerking van mijn overwegingen geef ik onderstaand invulling aan de belangenafwegingen voor dit deelbesluit, deelbesluit 2, inzake het verstrekken van informatie ingevolge de Wob betreffende de in Nederland gevestigde defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie voor de periode van 1 januari 2013 tot 24 juni 2019.

2. Stukken buiten de reikwijdte van het Wob-verzoek

Uit de beoordeling van de stukken in het zoekresultaat volgt dat 599 stukken buiten de reikwijdte van het Web-verzoek vallen. Deze stukken bevatten geen informatie die betrekking heeft op de in Nederland gevestigde defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie. Deze stukken, waarvan ik de titels heb opgenomen in bijlage 3 bij dit besluit, heb ik geclassificeerd als 'buiten reikwijdte van het Web-verzoek'.

DGBI-TOP / 2202s109

3. Stukken die reeds openbaar zijn

Uit de beoordeling van de stukken in het zoekresultaat volgt dat 22 stukken openbaar zijn. Op openbare stukken is de Wob niet van toepassing. De titels van de reeds openbare stukken zijn opgenomen in bijlage 4 bij dit besluit.

4. Informatie en overweging ten aanzien van NAVO-stukken

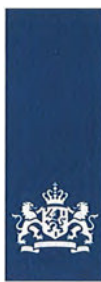
Op basis van mijn beoordeling van de stukken in het zoekresultaat volgt dat 86 stukken betrekking hebben op directe of indirecte communicatie met de NAVO inzake aanbestedingen van veiligheidstechnologische projecten in NAVO-verband.

De NAVO-stukken betreffen:

- doorgeleidingen van berichten van de NAVO naar bedrijven over actuele veiligheidstechnologische aanbestedingen en biedingsprocedures. Deze stukken stuurt EZK onder voorwaarden door naar bedrijven of deze stukken worden onder voorwaarden ter inzage gelegd aan vertegenwoordigers van bedrijven;
- verklaringen van EZK aan de NAVO over de geschiktheid van specifieke bedrijven om mee te dingen naar defensieopdrachten van de NAVO (Declaration of Eligibility).

Met de doorgeleiding van NAVO-informatie naar de industrie en met het afgeven van verklaringen aan de NAVO, stel ik de Nederlandse industrie in de gelegenheid om mee te dingen in aanbestedingen door de NAVO. Op deze wijze draag ik bij aan de instandhouding van kennis, technologische capaciteiten en het opdoen van voldoende ervaring met het ontwikkelen, produceren en onderhouden van militaire systemen in Nederland, zodat dit bijdraagt aan een zeker autonoom handelingsperspectief voor de krijgsmacht inzake nationale veiligheid.

De NAVO kent ter bescherming van het veiligheidsbelang in stukken een bijzonder openbaarmakingsregime voor stukken. De basis voor dit regime ligt in het: "Verdrag tussen de Partijen bij het Noord-Atlantisch Verdrag inzake de beveiliging van gegevens" (hierna: het NAVO-gegevensverdrag). Echter, het enkele feit dat een document afkomstig is van de NAVO betekent niet automatisch dat het betreffende document op grond van het NAVO-gegevensverdrag niet openbaar gemaakt mag worden. Leidend voor de mogelijkheden tot openbaarmaking van NAVO-stukken is de door de NAVO uitgevoerde veiligheidsrubricering van deze stukken in relatie tot het NAVO-openbaarmakingsregime. Op grond van de NAVO-veiligheidsrubricering zijn enkele van de betreffende stukken door de NAVO gekenmerkt als "NATO UNCLASSIFIED". Voor wat betreft de veiligheidsrubricering en het openbaarmakingsregime voor NAVO-stukken met het opschrift "NATO UNCLASSIFIED" en het onderliggende niveau "Non-Classified" is hierover op de website van de NAVO het volgende te vinden:

"What's in a security classification?"

DGBI-TOP / 2202s109

NATO works with sensitive information and limits access to individuals with proper security clearances. Unintended or malicious disclosure could cause damage to NATO's forces, its members or its mission. Therefore, classified information is protected through a series of security procedures based on its markings.

There are three possible classification categories

[...]

Material marked NATO UNCLASSIFIED is managed and owned by NATO. The first part, 'NATO,' refers to the ownership, while 'UNCLASSIFIED' is the level of security marking. Unclassified information should only be used for official purposes, and not be released without authorization nor published online. This marking can seem somewhat contradictory to those outside the organization. NATO UNCLASSIFIED can be understood as similar to copyright protection, where the information constitutes NATO's intellectual property."

Non-Classified documents are either unmarked, or marked as Public, Non-Classified, or Releasable for internet transmission. In the case of Publicly Disclosed material, this is stamped on the left hand side of the document."

Bron: www.nato.int/cps/en/natohq/declassified_138449.htm

Informatie op de NAVO-website is weliswaar niet zonder meer als regelgeving te beschouwen, maar wel als een nadere uitwerking van het gedachtegoed van de NAVO. Gelet op het voorgaande concludeer ik dat de betreffende stukken weliswaar buiten de reikwijdte van het NAVO-gegevensverdrag vallen, maar dat op grond van internationale afspraken tussen NAVO-landen, openbaarmaking van deze stukken niet in lijn is met het gedeelde gedachtegoed van de Partijen bij het Noord-Atlantisch Verdrag. Openbaarmaking van NAVO-stukken kan derhalve de relatie met de verdragsorganisatie en de aangesloten staten schenden.

De NAVO-stukken die ik onder mij heb, zeker in combinatie met elkaar, leveren inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de krijgsmacht, van de bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB.

Ook bevatten de NAVO-stukken, zeker in combinatie met elkaar, bedrijfs- en fabricagegegevens. Dit zijn gegevens waaruit wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt. Deze gegevens zijn vertrouwelijk aan de overheid medegedeeld en uit deze gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgeleid met betrekking tot de financiële bedrijfsvoering van de betrokken bedrijven die bij openbaarmaking hun concurrentiepositie en onafhankelijkheid kunnen schaden.

Tevens leveren de stukken inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de leden van het NAVO-bedrijven in andere lidstaten en bevriende staten, en daarmee ook inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van krijgsmachten in andere lidstaten en bevriende staten.

Door openbaarmaking van de NAVO-stukken, zeker in combinatie met elkaar:

1. zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad. De veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten dragen uitsluitend bij aan het behoud van de nationale veiligheid zolang er beperkingen zijn aan de openbaarheid van deze kennis en capaciteiten. Openbaarheid van NAVO-stukken geeft inzicht in de capaciteiten van de krijgsmacht om operationeel te handelen. Openbaarheid maakt daarmee de krijgsmacht kwetsbaar omdat tegenstanders met deze veiligheidstechnologische informatie kunnen anticiperen op het handelen van de krijgsmacht. Dit schaadt het wezenlijke veiligheidsbelang van de Nederlandse Staat.
Daarnaast zou de veiligheid van de Nederlandse staat ook kunnen worden geschaad doordat openbaarmaking van deze informatie de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie onaantrekkelijk maakt als productielocatie voor buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven. Deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en ook de overheden waar deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven onder ressorteren, kunnen er niet op vertrouwen dat de veiligheidstechnologische informatie die onder het industriële participatiebeleid met Nederlandse bedrijven wordt gedeeld, vertrouwelijk blijft. Buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en hun overheden, zullen daardoor bedenkingen hebben en terughoudender zijn bij het inschakelen van de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie. Deze terughoudendheid leidt tot vermindering van opdrachten naar de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie, met als gevolg dat veiligheidstechnologische capaciteiten niet meer actueel en relevant gehouden kunnen worden. Dit beperkt het Nederlandse autonome handelingsperspectief en schaadt daarmee het wezenlijke veiligheidsbelang van Nederland, omdat het Nederland vanuit defensief oogpunt afhankelijker maakt van andere lidstaten of staten;
2. worden vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens openbaar. De NAVO-stukken die ik onder mij heb bevatten bedrijfs- en fabricagegegevens en uit dit soort gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt;
3. kan de betrekkingen van Nederland met andere staten of internationale organisaties worden geschaad:
 - Openbaarmaking van NAVO-stukken levert inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de bedrijven in de NL-DTIB die meedingen in deze aanbestedingen. Ook ontstaat inzicht in de veiligheidstechnologische kennis, capaciteiten en behoeften van de krijgsmachten van de staten verenigd in het NAVO-verband om de taak van de NAVO uit te voeren. Dit inzicht in de defensie- en veiligheidsgerelateerde kennis, capaciteiten en behoeften van de NAVO verzwakt de NAVO en verzwakt de krijgsmachten van de staten verenigd

in het NATO-verband. Deze verzwakking zal Nederland worden aangerekend, en schaadt daarmee de betrekking van Nederland met de andere staten in NAVO-verband.

- Nederland is gehouden aan internationale verdragen, zoals het NATO-verdrag, of het EU-Werkingsverdrag, op grond waarvan een gemeenschappelijk binnen die verbanden gedeeld wezenlijk veiligheidsbelang (security of information) wordt gediend door te beletten dat strategische informatie openbaar wordt.

Gelet op mijn informatie over en overwegingen bij de NAVO-stukken maak ik deze 86 stukken niet openbaar omdat openbaarmaking van de in deze stukken neergelegde informatie de veiligheid van de Staat kan schaden. Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob ben ik gehouden deze informatie niet te verstrekken. Daarnaast bevatten de documenten in vertrouwen verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens als bedoeld in artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob. Verder weeg ik het belang bij het voorkomen van ernstige verslechtering van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wob).

Gegeven dat ook de titels van de NAVO-stukken, zeker in combinatie met elkaar, veiligheidstechnologische informatie bevatten, maak ik de titels van de stukken, op dezelfde gronden als hierboven genoemd, niet openbaar. Hiermee geef ik u aan dat ik u geen inventarislijst van deze stukken verstrek.

5. Informatie en overweging ten aanzien van stukken inzake de uitvoering van IP-overeenkomsten

Uit de beoordeling van de stukken in het zoekresultaat volgt dat 662 stukken betrekking hebben op communicatie met bedrijven in de NL-DTIB of met buitenlandse bedrijven in het kader van de totstandkoming of uitvoering van industriële participatie overeenkomsten (IP-overeenkomsten).

IP-overeenkomsten zijn van toepassing op de actuele verwervingen van materieel en diensten door het ministerie van Defensie. Koopt het ministerie van Defensie militair materieel of diensten bij een buitenlands bedrijf dan kan de Nederlandse overheid met het buitenlandse bedrijf een IP-overeenkomst aangaan. Op grond van de IP-overeenkomst is het buitenlandse bedrijf gehouden om binnen een bepaalde tijdsperiode orders te plaatsen bij Nederlandse bedrijven of kennisinstellingen, veelal bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB.

IP-overeenkomsten zijn generiek van opbouw maar specifiek van aard omdat een IP-overeenkomst in onderhandeling met het buitenlandse bedrijf en in gesprek met het ministerie van Defensie tot stand worden gebracht. Hierbij wordt onder meer onderhandeld over de mate waarin opdrachten vanuit deze buitenlandse bedrijven bijdragen aan de ontwikkeling van de veiligheidstechnologische capaciteiten van de bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB. Buitenlandse bedrijven worden bijvoorbeeld uitgedaagd om hun bestaande toeleveringsketens open te breken en te kiezen voor leveranties door bedrijven of kennisinstellingen

uit de NL-DTIB, waarbij de mate waarin die opdrachten bijdragen aan de doelstellingen van de DIS, leidend is.

Voor het voeren van deze onderhandelingen met buitenlandse bedrijven hebben betrokken medewerkers, die daarvoor een specifieke autorisatie hebben ontvangen, tot in detail toegang tot en kennis van de veiligheidstechnologische aard en -specificaties van de aankopen van Defensie als ook de van de veiligheidstechnologische mogelijkheden van de NL-DTIB, zodat de buitenlandse bedrijven juist die opdrachten in de NL-DTIB wegzetten die die bijdragen aan de nationale veiligheid. Dit betreft ook de communicatie met de bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB over de opdrachten die zij van buitenlandse bedrijven verwerven.

De stukken inzake de uitvoering van IP-overeenkomsten, zeker in combinatie met elkaar, leveren inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de krijgsmacht, van de bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB. De details van veiligheidstechnologische specificaties zijn direct of indirect verweven in alle communicatie en daarmee in de stukken aangaande de IP-overeenkomsten die ik onder mij heb.

Voor het behoud van het wezenlijke veiligheidsbelang van Nederland, maar ook in het veiligheidsbelang van lidstaten en bevriende staten, is het van primair belang dat lidstaten, bevriende staten en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat informatie betreffende veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten vertrouwelijk blijft.

Daarnaast bevatten de stukken over de uitvoering van IP-overeenkomsten bedrijfs- en fabricagegegevens. Dit zijn gegevens waaruit wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt. Deze gegevens zijn vertrouwelijk aan de overheid medegedeeld en uit deze gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgeleid met betrekking tot de financiële bedrijfsvoering van de betrokken bedrijven die bij openbaarmaking hun concurrentiepositie en onafhankelijkheid kunnen schaden.

Tevens leveren de stukken inzicht in de onderhandelingspositie die de Nederlandse staat heeft ingenomen bij het aangaan van IP overeenkomsten en de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van bedrijven in andere lidstaten en bevriende staten, en daarmee ook inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van krijgsmachten in andere lidstaten en bevriende staten.

Door openbaarmaking van de stukken met betrekking tot de uitvoering van IP-overeenkomsten, zeker in combinatie met elkaar:

1. zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad.
Openbaarheid van de stukken over de totstandkoming en over de uitvoering van industriële participatie overeenkomsten geeft inzicht in de capaciteiten van de krijgsmacht om operationeel te handelen. Openbaarheid van de stukken maakt daarmee de krijgsmacht kwetsbaar omdat tegenstanders met de veiligheidstechnologische informatie in deze stukken kunnen anticiperen op

het handelen van de krijgsmacht. Dit schaadt het wezenlijke veiligheidsbelang van de Nederlandse Staat.

DGBI-TOP / 2202s109

2. Daarnaast zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad doordat openbaarmaking van deze informatie de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie onaantrekkelijk maakt als productielocatie voor buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven. Deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en ook de overheden waar deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven onder ressorteren, kunnen er niet op vertrouwen dat de veiligheidstechnologische informatie die onder het industriële participatiebeleid met Nederlandse bedrijven wordt gedeeld, vertrouwelijk blijft. Buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en hun overheden, zullen daardoor bedenkingen hebben en terughoudender zijn bij het inschakelen van de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie. Deze terughoudendheid leidt tot vermindering van opdrachten naar de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie, met als gevolg dat veiligheidstechnologische capaciteiten niet meer actueel en relevant gehouden kunnen worden. Dit beperkt het Nederlandse autonome handelingsperspectief en schaadt daarmee het wezenlijke veiligheidsbelang van Nederland, omdat het Nederland vanuit defensief oogpunt afhankelijker maakt van andere lidstaten of staten;
3. worden vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens openbaar. De IP stukken die ik onder mij heb bevatten bedrijfs- en fabricagegegevens en uit dit soort gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt;
4. kan de betrekking van Nederland met andere staten of internationale organisaties worden geschaad doordat openbaarmaking inzicht levert in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de bedrijven in de NL-DTIB die de opdrachten aannemen waarbij tevens inzicht ontstaat in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de opdrachtgevende bedrijven, gevestigd in de lidstaten of in bevriende staten. Dit inzicht in de kennis en capaciteiten van de defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie van andere lidstaten en bevriende staten verzwakt de krijgsmachten van die andere lidstaten en bevriende staten, wat Nederland zal worden aangerekend, en schaadt daarmee de betrekking van Nederland met deze lidstaten en bevriende staten. Tevens is Nederland gehouden aan internationale verdragen, zoals het NATO-verdrag, of het EU-Werkingsverdrag, op grond waarvan een gemeenschappelijk binnen die verbanden gedeeld wezenlijk veiligheidsbelang (security of information) wordt gediend door te beletten dat strategische informatie openbaar wordt;
5. kan de onderhandelingspositie van de Nederlandse staat in de totstandkoming van toekomstige overeenkomsten verslechteren doordat inzicht in de inhoud van industriële participatie overeenkomsten en de communicatie bij de totstandkoming en invulling van de overeenkomst ertoe leidt dat buitenlandse bedrijven exact weten onder welke omstandigheden de Staat bereid is IP overeenkomsten aan te gaan. Tevens kunnen buitenlandse bedrijven die aan het ministerie van Defensie leveren, in de wetenschap dat de inhoud van IP overeenkomsten, en daarmee het eindresultaat van een

- onderhandelingsproces over voorwaarden en condities, openbaar wordt, terughoudender zijn in het aangaan van deze overeenkomsten;
6. kan onevenredige benadeling of bevoordeling ontstaan, voor zowel de buitenlandse bedrijven die aan het ministerie van Defensie leveren, als ook voor de bedrijven in de NL-DTIB die in concurrentie met elkaar dingen naar de opdrachten die buitenlandse bedrijven in de NL-DTIB aanbesteden.

DGBI-TOP; 2202s109

Gelet op mijn informatie over en overwegingen bij de stukken inzake de uitvoering van IP-overeenkomsten maak ik de 662 stukken niet openbaar omdat openbaarmaking van de in deze stukken neergelegde informatie de veiligheid van de Staat kan schaden. Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob ben ik gehouden deze informatie niet te verstrekken.

Daarnaast bevatten de documenten in vertrouwen verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens als bedoeld in artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob. Verder weeg ik het belang bij het voorkomen van:

- ernstige verslechtering van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wob);
- mogelijke verslechtering van de economische of financiële belangen van de Staat zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wob);
- onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden, zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob).

Gegeven dat ook de titels van de stukken inzake de uitvoering van IP-overeenkomsten, zeker in combinatie met elkaar, veiligheidstechnologische informatie bevatten, maak ik de titels van de stukken, op dezelfde gronden als hierboven genoemd, niet openbaar. Hiermee geef ik u aan dat ik u geen inventarislijst van deze stukken verstrek.

6. Informatie en overweging ten aanzien van stukken inzake de infractieprocedure tegen het Industriële Participatiebeleid

Uit de beoordeling van de stukken in het zoekresultaat volgt dat vier stukken betrekking hebben op de infractieprocedure door de Europese Commissie (CIE) tegen het Nederlandse Industriële Participatiebeleid.

Bij de uitvoering van het Industriële Participatiebeleid wordt in voorkomende gevallen gebruik gemaakt van het uitzonderingsartikel 346 VWEU (Verdrag Werking Europese Unie). Dit artikel bepaalt dat lidstaten een beroep kunnen doen op uitzondering van de verplichting tot Europees aanbesteden voor wat betreft de productie of de handel in wapens, munitie en oorlogsmateriaal omwille van de bescherming van wezenlijke nationale veiligheidsbelangen.

De CIE heeft begin 2018 aangegeven dat lidstaten in haar ogen onrechtmatig gebruik maken van artikel 346 VWEU. De CIE stelt onder meer dat 'beperkende maatregelen op het gebied van overheidsopdrachten die bedoeld zijn om de binnenlandse industrie te stimuleren, strijdig zijn met de algemene beginselen van

het EG-Verdrag.' en een grote hindernis vormen in de totstandkoming van een interne markt op het gebied van defensie en veiligheid. Ook stelt de CIE dat artikel 346 VWEU strikt dient te worden uitgelegd en dat Nederland onterecht een beroep doet op artikel 346 VWEU ter rechtvaardiging van het Industriële Participatiebeleid. De CIE heeft op 25 januari 2018 Nederland in gebreke gesteld.

Nederland onderschrijft het belang van een open, transparante en goed functionerende defensiemarkt en concurrerende defensie-industrie. Echter, Nederland behoudt zich het recht voor, aangezien de uitvoering van het beleid van de CIE vooral in het voordeel lijkt te werken van de grote lidstaten, om net als andere lidstaten de wezenlijke belangen van nationale veiligheid te beschermen en zich hierbij indien nodig te beroepen op de algemene uitzonderingsmogelijkheid die het EU-recht hiervoor biedt. Immers, afspraken voor industriële participatie worden gemaakt op basis van de bescherming van wezenlijke veiligheidsbelangen en niet op basis van economische overwegingen.

In dit spanningsveld tussen enerzijds de individuele nationale veiligheidsbelangen van de afzonderlijke lidstaten bij defensieopdrachten, en anderzijds het belang van de Europese Unie bij de realisatie van één interne markt, ook voor defensieopdrachten, is gecommuniceerd met de CIE en met:

- andere lidstaten waartegen de CIE een soortgelijke infractieprocedure is gestart;
- andere lidstaten, die wel een aanzienlijke interne defensie- en veiligheidsindustrie hebben, waartegen de CIE op dat moment geen infractieprocedure is gestart;
- derde, adviserende, partijen.

De stukken inzake de infractieprocedure door de Europese Commissie (CIE) tegen het Nederlandse Industriële Participatiebeleid, zeker in combinatie met elkaar, bevatten:

- kenmerkende eigenschappen van industriële participatieovereenkomsten, met name kenmerkende gegevens over de voorwaarden en condities die in onderhandeling tot stand zijn gebracht en geven daarmee inzicht in de onderhandelingspositie die de Nederlandse staat heeft ingenomen bij het aangaan van industriële participatie overeenkomsten;
- analyses van de geschilpunten met de CIE inzake de ingebrekestelling en uitwerkingen van juridische argumentaties bezien vanuit verschillende posities;
- adviseringen over lopende industriële participatieovereenkomsten in relatie tot de infractieprocedure;
- gegevens uit onderzoeken naar de situatie betreffende het beleid en de uitvoeringsinstrumenten ten aanzien van de defensie- en veiligheidsindustrie in andere lidstaten;
- gegevens over de situatie betreffende het beleid en de uitvoeringsinstrumenten ten aanzien van de defensie- en veiligheidsindustrie in andere lidstaten, die door deze lidstaten in vertrouwen zijn gedeeld;
- inzichten op vermeende of mogelijke juridische kwetsbaarheden van het door Nederland of door andere lidstaten gevoerde beleid ten aanzien van de defensie- en veiligheidsindustrie;
- adviseringen over vermeende of mogelijke juridische kwetsbaarheden in het voormalige en in het huidige Nederlandse Industriële Participatiebeleid.

Op 30 oktober 2020 maakte de Europese Commissie (CIE) bekend de infractieprocedure tegen Nederland te sluiten. In de kwartaalbrief van de minister van Buitenlandse Zaken "over de stand van zaken bij de implementatie van EU-richtlijnen in de Nederlandse wet- en regelgeving" (Kamerstuk 21 109, nr. 248 d.d. 29 januari 2021) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de sluiting van de infractieprocedure tegen Nederland.

DGBI-TOP / 2202s109

Echter, de beëindiging van de infractieprocedure laat het spanningsveld tussen lidstaten en de CIE over enerzijds de individuele nationale veiligheidsbelangen van de afzonderlijke lidstaten bij defensieopdrachten, en anderzijds het belang van de Europese Unie bij de realisatie van één interne markt, ook voor defensieopdrachten, ongewijzigd.

Ingevolge artikel 4, eerste lid, aanhef en onder a, van Verordening (EG) 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot stukken van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (hierna: de Verordening) weigeren de instellingen de toegang tot een document wanneer de openbaarmaking ervan zou leiden tot ondermijning van de bescherming van het openbaar belang, wat betreft:

- de openbare veiligheid;
- defensie en militaire aangelegenheden;
- de internationale betrekkingen;
- het financieel, monetair of economisch beleid van de Gemeenschap of van een lidstaat.

Ingevolge artikel 5 van de Verordening raadpleegt een lidstaat, indien van hem een document wordt gevraagd dat hij in zijn bezit heeft en dat van een instelling afkomstig is, de betrokken instelling, om een besluit te kunnen nemen waardoor het doel van deze verordening niet in gevaar komt - tenzij het duidelijk is dat het document wel of niet wordt vrijgegeven. De lidstaat kan het verzoek ook doorgeleiden aan de betrokken instelling.

Door openbaarmaking van stukken inzake de infractieprocedure tegen het Nederlandse Industriële Participatiebeleid, zeker in combinatie met elkaar:

1. zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad.

Openbaarheid van de stukken over:

- de communicatie met de CIE en met andere lidstaten over de uitvoering van het Industriële Participatiebeleid geeft inzicht in de capaciteiten en mogelijkheden van de krijgsmacht om operationeel te handelen;
- de advisering door derde partijen over het voormalige en huidige Nederlandse industriële participatiebeleid en lopende industriële participatie-overeenkomsten;

maakt de krijgsmacht kwetsbaar omdat tegenstanders met deze veiligheidstechnologische informatie kunnen anticiperen op het handelen van de krijgsmacht. Dit schaadt het wezenlijke veiligheidsbelang van de Nederlandse Staat.

Ook zou de veiligheid van de Nederlandse staat ook kunnen worden geschaad doordat openbaarmaking van deze informatie de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie onaantrekkelijk maakt als productielocatie voor buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven. Deze buitenlandse

veiligheidstechnologische bedrijven, en ook de overheden waar deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven onder ressorteren, kunnen er niet op vertrouwen dat de veiligheidstechnologische informatie die onder het industriële participatiebeleid met Nederlandse bedrijven wordt gedeeld, vertrouwelijk blijft. Buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en hun overheden, zullen daardoor bedenkingen hebben en terughoudender zijn bij het inschakelen van de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie. Deze terughoudendheid leidt tot vermindering van opdrachten naar de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie, met als gevolg dat veiligheidstechnologische capaciteiten niet meer actueel en relevant gehouden kunnen worden. Dit beperkt het Nederlandse autonome handelingsperspectief en schaadt daarmee het wezenlijke veiligheidsbelang van Nederland, omdat het Nederland vanuit defensief oogpunt afhankelijker maakt van andere lidstaten of staten;

2. kan de betrekking van Nederland met andere staten of internationale organisaties worden geschaad doordat openbaarmaking inzicht levert in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de bedrijven in de NL-DTIB die de opdrachten aannemen waarbij tevens inzicht ontstaat in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de opdrachtgevende bedrijven, gevestigd in de lidstaten of in bevriende staten. Dit inzicht in de kennis en capaciteiten van de defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie van andere lidstaten en bevriende staten verzwakt de krijgsmachten van die andere lidstaten en bevriende staten, wat Nederland zal worden aangerekend, en schaadt daarmee de betrekking van Nederland met deze lidstaten en bevriende staten. Tevens is Nederland gehouden aan internationale verdragen, zoals het NATO-verdrag, of het EU-Werkingsverdrag, op grond waarvan een gemeenschappelijk binnen die verbanden gedeeld wezenlijk veiligheidsbelang (security of information) wordt gediend door te beletten dat strategische informatie openbaar wordt. Ook kan openbaarmaking de hernieuwde aandacht van de CIE trekken met het risico op heropening van de inbreukprocedure tegen Nederland;
3. worden vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens openbaar. De stukken inzake de infractieprocedure tegen het Industriële Participatiebeleid die ik onder mij heb bevatten bedrijfs- en fabricagegegevens en uit dit soort gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt;
4. kan de onderhandelingspositie van de Nederlandse staat in de totstandkoming van toekomstige overeenkomsten verslechteren doordat inzicht in de inhoud van industriële participatie overeenkomsten en de communicatie bij de totstandkoming en invulling van de overeenkomst ertoe leidt dat buitenlandse bedrijven exact weten onder welke omstandigheden de Staat bereid is IP overeenkomsten aan te gaan. Tevens kunnen buitenlandse bedrijven die aan het ministerie van Defensie leveren, in de wetenschap dat de inhoud van IP overeenkomsten, en daarmee het eindresultaat van een onderhandelingsproces over voorwaarden en condities, openbaar wordt, terughoudender zijn in het aangaan van deze overeenkomsten;

5. kan de positie van de Nederlandse staat in relatie tot lopende industriële participatie overeenkomsten mogelijk ernstige verslechteren. Immers, industriële participatieovereenkomsten komen tot stand in onderhandeling over voorwaarden en condities. Het voldoen aan de voorwaarden en condities van de industriële participatie overeenkomst voor een buitenlandse bedrijf kan bijvoorbeeld inhouden dat dit buitenlandse bedrijf de bestaande ingeregelde toelevering van onderdelen voor defensie-installaties openbreekt ten gunste van productie van die onderdelen door ondernemingen uit de NL-DTIB. Over het algemeen is, vanuit de positie van de buitenlandse bedrijven en vanuit de buitenlandse overheden waar deze bedrijven onder ressorteren, het verleggen van productieketens voor onderdelen aan defensie-installaties naar de NL-DTIB niet de primaire keuze. Markten voor defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie zijn noch op wereldniveau, noch op Europees niveau een gelijk speelveld, waardoor keuzes anders worden gemaakt dan uitsluitend op economische- of kostenoverwegingen.

DGBI-TOP / 2202s109

Openbaarmaking van:

- adviseringen met mogelijk inzichten op mogelijke kwetsbaarheden in lopende industriële participatieovereenkomsten en de analyses van de geschilpunten met de CIE inzake de ingebrekestelling;
 - uitwerkingen van juridische argumentaties bezien vanuit verschillende posities en de adviseringen aan de staat over lopende industriële participatieovereenkomsten in relatie tot de infractieprocedure en mogelijke kwetsbaarheden;
kan er toe leiden dat buitenlandse bedrijven de met hen gesloten overeenkomsten openbreken, met mogelijk nadelige economische en veiligheidstechnologische gevolgen voor de staat, bijvoorbeeld omdat er opdrachten wegvloeien uit de NL-DTIB;
6. kan onevenredige benadeling of bevoordeling ontstaan, voor zowel de buitenlandse bedrijven die aan het ministerie van Defensie leveren, als ook voor de bedrijven uit de NL-DTIB die in concurrentie de orders vanuit de buitenlandse bedrijven invullen. Immers, openbaarmaking van stukken inzake de infractieprocedure tegen het Industriële Participatiebeleid geeft de bedrijven waar de stukken op zien een onevenredige benadeling dan wel concurrenten, leveranciers of afnemers een onevenredige bevoordeling.

Gelet op mijn informatie over en overwegingen bij de stukken inzake de infractieprocedure tegen het Industriële Participatiebeleid maak ik deze vier stukken niet openbaar omdat openbaarmaking van de in deze stukken neergelegde informatie de veiligheid van de Staat kan schaden. Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob ben ik gehouden deze informatie niet te verstrekken.

Daarnaast bevatten de documenten in vertrouwen verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens als bedoeld in artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob. Verder weeg ik het belang bij het voorkomen van:

- ernstige verslechtering van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wob);
- mogelijke verslechtering van de economische of financiële belangen van de Staat zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wob);

- onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden, zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob).

Gegeven dat ook de titels van de stukken inzake de uitvoering van IP-overeenkomsten, zeker in combinatie met elkaar, veiligheidstechnologische informatie bevatten, maak ik de titels van de stukken, op dezelfde gronden als hierboven genoemd, niet openbaar. Hiermee geef ik u aan dat ik u geen inventarislijst van deze stukken verstrek.

Gezien het voorgaande heb ik geen inspanning ondernomen om, overeenkomstig artikel 5 van de Verordening een betrokken instelling te raadplegen of openbaarmaking mogelijk is. Immers, veiligheidstechnologische kennis draagt uitsluitend bij aan de bescherming van de nationale veiligheid als openbaarheid van deze kennis wordt voorkomen.

Ook moeten lidstaten en bevriende staten erop kunnen vertrouwen dat strategische informatie, die in het kader van een gedeeld en gemeenschappelijk wezenlijk veiligheidsbelang (security of information) wordt gedeeld, buiten dat verband niet openbaar wordt gemaakt.

7. Informatie en overweging ten aanzien van stukken inzake de informatieplicht 'MFO-bedrijven'

Uit de beoordeling van de stukken in het zoekresultaat volgt dat 259 stukken betrekking hebben op de opdracht inzake de Medefinancieringsovereenkomst F-35, de informatieplicht 'MFO-bedrijven'. Het betreft stukken waarvan ik de titels heb opgenomen in bijlage 5 bij dit deelbesluit.

In 2001 heeft de Nederlandse overheid, ter bescherming van de nationale veiligheid, besloten tot:

- aanschaf van de F-35 ter vervanging van het F-16 gevechtsvliegtuig;
- deelname aan de ontwikkeling van de F-35.

Door deze vroegtijdige beslissing tot deelname aan de ontwikkeling van de F-35 kan de Nederlandse industrie meedingen naar opdrachten om bijvoorbeeld onderdelen te produceren en het vliegtuig te onderhouden. De Nederlandse industrie heeft een goede positie gekregen in het F-35 programma in de productiefase. Zo produceren de 'MFO-bedrijven' een aantal belangrijke onderdelen voor alle (meer dan 3000) F-35's in opdracht van de Amerikaanse fabrikant van de F-35, Lockheed Martin en de Amerikaanse producent van de vliegtuigmotor voor de F-35, Pratt & Whitney.

Inschakeling van zoveel mogelijk Nederlandse industrie bij de productie en de instandhouding van de F-35 is een belangrijke afgeleide doelstelling van Nederlandse deelname aan de ontwikkeling van de F-35. Deze doelstelling is onder meer vastgelegd in de uitgangspuntennotitie van 22 juli 2014 (Kamerstuk 26 488, nr. 353) en heeft geresulteerd in onder meer:

- De PFSD-MoU tussen de Nederlandse Staat en de Verenigde Staten van Amerika op grond waarvan Nederland participeert in de ontwikkeling en

- onderhoud van de F-35. De partnerlanden van de F-35 hebben de samenwerking per onderdeel vastgelegd in internationale overeenkomsten, de Memoranda of Understanding (MoU's), in dit geval tussen de Ministeries van Defensie van de aangesloten landen. In de MoU's staan afspraken over het doel en organisatie van het programma en over de kosten. PSFD staat voor: Production, Sustainment and Follow on Development en Nederland tekende de PSFD-MoU in november 2006, met een looptijd tot 2052;
- de Medefinancieringsovereenkomst F-35, waarin de overheid en Nederlandse bedrijven afspraken hebben gemaakt over kredietverstrekking en terugbetaling gedurende het gehele F35 programma. Sinds 2002 zijn er meer dan 90 bedrijven en instellingen via deze overeenkomst aangesloten die een deel van de jaaromzet uit F-35-orders afstaan aan de Staat met als doel de investering terug te betalen.

Voor de bedrijven die de Medefinancieringsovereenkomst F-35 hebben ondertekend, 'de MFO-bedrijven', is inzake de bovengenoemde afdrachtplicht een uitgebreide informatieplicht richting het ministerie van Economische Zaken ontstaan. Gegevens die onder deze informatieplicht 'MFO-bedrijven' vallen betreffen onder andere de gerealiseerde productieomzet en/of de gerealiseerde instandhoudingsomzet. Deze gegevens worden op financieel vlak geverifieerd door medewerkers van EZK en worden onder meer verwerkt in een jaarrapportage aan de Kamer. Deze jaarrapportage is openbaar.

De financiële stromen inzake de Medefinancieringsovereenkomst F-35 worden door de Auditdienst Rijk (ADR) beoordeeld en verwerkt in een separate rapportage aan de Tweede Kamer. Deze rapportage is openbaar.

Voor de stukken die het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in het kader van de informatieplicht 'MFO-bedrijven' onder zich heeft geldt dat details van veiligheidstechnologische specificaties direct of indirect zijn verweven met de overige informatie en dat uit de combinatie van deze stukken met elkaar veiligheidstechnologische gegevens en wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces en daarmee tot de veiligheidstechnologische eigenschappen van de onderdelen van de F-35 die door de 'MFO-bedrijven' worden geproduceerd in opdracht van de Original Equipment Manufacturer, de OEM, in dit geval: Lockheed Martin en Pratt & Whitney.

Stukken inzake de informatieplicht 'MFO-bedrijven', zeker in combinatie met elkaar:

- leveren inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de krijgsmacht en van de bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB wat ertoe leidt dat buitenlandse bevriende en niet-bevriende statelijke en niet-statelijke mogendheden, bevriende en niet-bevriende overheden en buitenlandse bedrijven inzicht kunnen verwerven in de operationele capaciteiten van het F-35 wapensysteem;
- bevatten bedrijfs- en fabricagegegevens. Dit zijn gegevens waaruit wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen

worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt. Deze gegevens zijn vertrouwelijk aan de overheid medegedeeld en uit deze gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgeleid met betrekking tot de financiële bedrijfsvoering van de betrokken bedrijven die bij openbaarmaking hun concurrentiepositie en onafhankelijkheid kunnen schaden.

- leveren inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van bedrijven in andere lidstaten en bevriende staten, en daarmee ook inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van krijgsmachten in andere lidstaten en bevriende staten die participeren in het gebruik of in de ontwikkeling van de F-35.

Door openbaarmaking van de stukken inzake de informatieplicht 'MFO-bedrijven', zeker in combinatie met elkaar:

1. zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad. Openbaarheid van de stukken met specificaties van de F-35 geeft inzicht in de capaciteiten van de krijgsmacht om operationeel te handelen. Openbaarheid van de stukken maakt daarmee de krijgsmacht kwetsbaar omdat tegenstanders met deze veiligheidstechnologische informatie kunnen anticiperen op het handelen van de krijgsmacht. Dit schaadt het wezenlijke veiligheidsbelang van de Nederlandse staat.
2. Ook zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad doordat openbaarmaking van deze informatie de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie onaantrekkelijk maakt als productielocatie voor buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, zoals de original equipment manufacturer, de OEM, in dit geval: Lockheed Martin en Pratt & Whitney. Deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en ook de Amerikaanse overheid kunnen er dan niet op vertrouwen dat de veiligheidstechnologische informatie die onder MoU's met Nederlandse bedrijven wordt gedeeld, vertrouwelijk blijft. Buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en hun overheden, zullen daardoor bedenkingen hebben en terughoudender zijn bij het inschakelen van de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie. Deze terughoudendheid leidt tot vermindering van opdrachten naar de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie, met als gevolg dat veiligheidstechnologische capaciteiten niet meer actueel en relevant gehouden kunnen worden. Dit beperkt het Nederlandse autonome handelingsperspectief en schaadt daarmee het wezenlijke veiligheidsbelang van Nederland, omdat het Nederland vanuit defensief oogpunt afhankelijker maakt van andere lidstaten of staten;
3. worden vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens openbaar. De stukken die ik in het kader van de informatieplicht 'MFO-bedrijven' onder mij heb bevatten bedrijfs- en fabricagegegevens. Uit dit soort gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt.
4. kan de betrekking van Nederland met andere staten of internationale organisaties worden geschaad doordat openbaarmaking inzicht levert in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de bedrijven in de NL-DTIB die de opdrachten aannemen, maar ook ontstaat inzicht in de

veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten bij de opdrachtgevende bedrijven, zoals de Amerikaanse OEM's: Lockheed Martin en Pratt & Whitney. Dit inzicht in de defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie van de Verenigde Staten verzwakt de Amerikaanse krijgsmacht en de krijgsmachten van de overige staten die participeren in de ontwikkeling en het gebruik van de F-35, wat de Nederlandse staat zal worden aangerekend. Openbaarmaking schaadt daarmee de betrekking van Nederland met deze lidstaten en bevriende staten, en schaadt de economische of financiële belangen van de Staat.

Bovendien is Nederland, op grond van:

- de PFSD MoU met de Verenigde Staten van Amerika gehouden om te beletten dat strategische informatie openbaar wordt;
 - internationale verdragen, zoals het NATO-verdrag en Verordening (EG) 1049/2001, gehouden om te beletten dat gemeenschappelijk binnen die verbanden gedeelde strategische informatie (security of information) openbaar wordt.
5. kan onevenredige benadeling ontstaan voor zowel de buitenlandse bedrijven die aan het ministerie van Defensie leveren, als ook voor de bedrijven uit de NL-DTIB die in concurrentie opdrachten van de buitenlandse bedrijven invullen. Immers, openbaarmaking van stukken over de uitvoering van de MFO-regeling geeft de 'MFO-bedrijven' onevenredige benadelingen dan wel concurrenten, leveranciers of afnemers onevenredige bevoordelingen.

Ook leidt inzicht in de inhoud van de gegevens op grond van de informatieplicht "MFO-bedrijven" ertoe dat:

- deze bedrijven kwetsbaar worden voor schadelijke aandacht van buitenlandse bevriende en niet-bevriende statelijke en niet-statelijke mogendheden, bevriende en niet-bevriende overheden en buitenlandse bedrijven;
- concurrentiegevoelige informatie in het vrije domein terecht komt wat resulteert in een zeer gedetailleerd inzicht in gegevens zoals de financiële gegevens, ontwerpen, productieprocessen en testprocedures. Daarmee wordt de onderhandelingspositie van deze bedrijven ten opzichte van de OEM's van de F-35 ernstig benadeeld.

Bovendien zijn veel van de gegevens in de stukken inzake de informatieplicht "MFO-bedrijven" beschermd door overeenkomsten tussen de Nederlandse staat en de Amerikaanse overheid, tussen de Nederlandse staat en de Amerikaanse OEM's en tussen de Amerikaanse OEM's en de Nederlandse bedrijven. Ook Nederlandse ingezetenen kunnen door het vrijgeven van deze gegevens onder Amerikaanse wetgeving worden vervolgd.

Gelet op mijn informatie over en overwegingen bij de stukken inzake de informatieplicht 'MFO-bedrijven' maak ik deze 259 stukken niet openbaar omdat openbaarmaking van de in deze stukken neergelegde informatie de veiligheid van de Staat kan schaden. Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob ben ik gehouden deze informatie niet te verstrekken.

Daarnaast bevatten de documenten in vertrouwen verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens als bedoeld in artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob. Verder weeg ik het belang bij het voorkomen van:

- ernstige verslechtering van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wob);
- mogelijke verslechtering van de economische of financiële belangen van de Staat zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wob);
- onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden, zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob).

oGBI-TOP 1 2202s109

De titels van de stukken inzake de informatieplicht 'MFO-bedrijven' heb ik in tabelvorm opgenomen in bijlage 5 bij dit deelbesluit.

8. Overige stukken in dit deelbesluit

Voor wat betreft de overige stukken in dit deelbesluit, de stukken die niet direct vallen binnen de deelverzamelingen als bedoeld onder de nummers 2 tot en met 7 van dit deelbesluit, heb ik besloten om de informatie in deze stukken openbaar te maken, met uitzondering van de (delen in deze) stukken die betrekking hebben op:

1. de veiligheid van de Staat, en het schaden daarvan bij openbaarmaking, overeenkomstig artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob. De informatie geeft mogelijk inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de krijgsmacht en van de bedrijven en kennisinstellingen in de NL-DTIB en geven daarmee inzicht in de wijze van operationeel optreden van de krijgsmacht. Bij openbaarmaking van deze informatie kan het veiligheidsbelang van de Nederlandse staat worden geschaad aangezien tegenstanders met deze informatie kunnen anticiperen op het handelen van de krijgsmacht. Daarnaast zou de veiligheid van de Nederlandse staat kunnen worden geschaad doordat openbaarmaking van deze informatie de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie onaantrekkelijk maakt als productielocatie voor buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven. Deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en ook de overheden waar deze buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven onder ressorteren, kunnen er niet op vertrouwen dat de veiligheidstechnologische informatie die onder het industriële participatiebeleid met Nederlandse bedrijven wordt gedeeld, vertrouwelijk blijft. Buitenlandse veiligheidstechnologische bedrijven, en hun overheden, zullen daardoor bedenkingen hebben en terughoudender zijn bij het inschakelen van de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie. Deze terughoudendheid leidt tot vermindering van opdrachten naar de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie, de NL-DTIB, met als gevolg dat veiligheidstechnologische capaciteiten niet meer actueel en relevant gehouden kunnen worden. Dit beperkt het Nederlandse autonome handelingsperspectief en schaadt daarmee het wezenlijke veiligheidsbelang van Nederland, omdat het Nederland vanuit defensief oogpunt afhankelijker maakt van andere lidstaten of staten. Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob verstrek ik deze informatie niet.
2. aan mij vertrouwelijk meegedeelde bedrijfs- en fabricagegegevens, overeenkomstig artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob. Uit dit soort gegevens kunnen wetenswaardigheden worden afgelezen of afgeleid met

betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering of de financiële stromen betreffen worden in dit kader eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt. Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob verstrek ik deze informatie niet.

3. de relatie van Nederland met andere staten of internationale organisaties, en het schaden daarvan bij openbaarmaking, overeenkomstig artikel 10, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wob. De informatie levert inzicht in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de bedrijven in de NL-DTIB die de opdrachten aannemen, waarbij tevens inzicht ontstaat in de veiligheidstechnologische kennis en capaciteiten van de opdrachtgevende bedrijven, gevestigd in de lidstaten of in bevriende staten. Dit inzicht in de kennis en capaciteiten van de defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie van andere lidstaten en bevriende staten verzwakt de krijgsmachten van die andere lidstaten en bevriende staten, wat Nederland zal worden aangerekend, en schaadt daarmee de betrekking van Nederland met deze lidstaten en bevriende staten. Tevens is Nederland gehouden aan internationale verdragen, zoals het NATO-verdrag, of het EU-Werkingsverdrag, op grond waarvan een gemeenschappelijk binnen die verbanden gedeeld wezenlijk veiligheidsbelang (security of information) wordt gediend door te beletten dat strategische informatie openbaar wordt;
4. persoonsgegevens, zoals namen, telefoonnummers, handtekeningen, en tot personen herleidbare functienamen, overeenkomstig artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob. In mijn afweging om deze persoonsgegevens openbaar te maken heb ik de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zwaarder laten wegen dan de publieke controle, het belang dat is gemoeid met het openbaar maken van de namen (vgl. ABRvS 3 februari 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BL1844). Immers, in deze gevallen is niet in te zien dat de mate van publieke controle minder wordt door het niet openbaar maken van de namen en e-mailadressen van de betrokkenen. De bestuurlijke aangelegenheid waarop de stukken zien wordt niet minder controleerbaar door het niet openbaar maken van de namen en e-mailadressen. Omdat de publieke controle intact blijft, heb ik bij de afweging van de belangen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zwaarder laten wegen dan het openbaar maken van de persoonsgegevens, nu dit laatste geen doel dient.

Daarnaast maak ik de (delen in deze) stukken niet openbaar indien openbaarmaking leidt tot onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden. Ik weeg het voorkomen van onevenredige benadeling zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking, overeenkomstig artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g van de Wob. Onevenredige benadeling of bevoordeling bij openbaarmaking kan ontstaan, voor zowel de buitenlandse bedrijven die aan het ministerie van Defensie leveren, als ook voor de bedrijven in de NL-DTIB die in concurrentie met elkaar dingen naar de opdrachten die buitenlandse bedrijven in de NL-DTIB aanbesteden.

De titels van de overige stukken in dit deelbesluit heb ik in tabelvorm opgenomen in bijlage 6 bij dit deelbesluit. In deze tabel is naast de titel van het stuk op

dezelfde tabelregel ook vermeld welke uitzonderingsgrond of -gronden op (delen van) het betreffende stuk van toepassing zijn.

DGBI-TOP / 2202s109

De openbaar te maken stukken, of de delen daarvan, zijn opgenomen in de bundel met stukken, aangeduid als bijlage 7 bij dit besluit. De niet openbaar te maken (delen van de) overige stukken zijn ofwel 'gelakt', ofwel niet opgenomen in de bundel met stukken in bijlage 7, in geval dat het gehele document wordt geweigerd of als na het lakken geen sprake is van een zelfstandig leesbaar document.

Wijze van openbaarmaking

Dit besluit en de stukken die voor een ieder openbaar worden, worden geanonimiseerd op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

Aanbod voor een informeren gesprek

Bij deze bied ik u aan om met medewerkers van het Commissariaat Militaire Productie een informeren gesprek te voeren zodat de door mij geschetste context van het beleid inzake de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie en de uitvoering van dit beleid door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat aan u en dhr. Van Beek kan worden toegelicht.

Hoogachtend,

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze,

10.2.e

Beleidsregel

Een belanghebbende die bezwaar heeft tegen de weigering om informatie openbaar te maken kan binnen zes weken na de dag waarop dit is bekend gemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam en adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaarschrift moet worden gericht aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage. Dit besluit is verzonden op de in de aanhef vermelde datum.